

Programa Compartim, gestió del coneixement del Departament de Justícia

Joves i consum

Comunitat Medi obert de justícia juvenil
Novembre 2008



Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció sempre que se'n citi el titular dels drets (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia). La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/es/legalcode.ca>.

1. Aclariments conceptuals

Els joves d'avui dia prenen la droga com un element més de la cultura de consum. En aquest context cultural, el consum de drogues s'ha convertit en una activitat per ampliar relacions, identificar-se amb el grup d'iguals i sentir-s'hi acceptat. Tenir fàcil accés a les substàncies afecta directament que es compleixin aquests factors.

L'adolescència és una etapa afavoridora per efectuar un seguit de conductes de risc en relació amb el consum. Alguns dels trets importants per entendre el consum en els joves serien: experimentar la sensació de ser invulnerables al perill, prioritzar la gratificació immediata, viure el present i sentir força curiositat per apropar-se al risc.

Els nois/es amb els qual treballem són resistents a reconèixer que tenen un problema amb el consum. Les motivacions per consumir són diverses: per plaer, per relaxar-se, per fugir, per sentir-se integrats en el grup d'amics, per desinhibir-se davant d'altres nois/es, per no avorrir-se, per no sentir-se sols, per ser reconeguts en el grup, etc. Normalment, els joves amb què treballem han començat en edat primerenca a fumar tabac o a veure alcohol; després han vingut d'altres substàncies com el cànnabis, el haixix, la cocaïna o les drogues de disseny.

Les polítiques socials i juvenils de les diferents administracions han de tenir en compte aquesta realitat per poder dissenyar programes eficients de prevenció que tinguin com a objectiu la reducció del creixement en el consum.

És bàsic treballar la prevenció amb l'objectiu de facilitar estratègies que fomentin en el menor/jove el desenvolupament dels factors de protecció que ofereixin resistència a l'aparició de problemes relacionats amb el consum de drogues. Serà important treballar habilitats socials, capacitat crítica i de comunicació, assertivitat, informació sobre les conseqüències reals del consum i de l'addicció, etc. Caldrà tenir clars els factors de risc i de protecció del noi/jove en funció dels diferents àmbits que l'envolten: individuals, familiars, escolars i socials.

2. Apunts pràctics

Els joves tenen assumit el consum com una activitat més en el seu patró de conducta: alguns tenen clar que no poden estar sense consumir. En les entrevistes amb adolescents, és habitual trobar-nos amb respostes poc reflexives. Quan se'ls pregunta per què consumeixen, sovint, la resposta que s'obté és simplement "perquè m'agrada".

El jove es troba a l'epicentre d'un context econòmic, social i cultural procliu al consum. És el mateix jove qui pren la decisió de consumir, sense saber ben bé què busca, donant respostes a la lleugera sobre els seus actes, sense comprendre la transcendència

d'aquests i sense capacitat per reflexionar ni ser coherent amb els seus arguments (normalment excuses).

Puntualment, i en determinades poblacions, hem observat que els joves presenten una relació amb les drogues diferent i que els patrons de consum varien substancialment.

Que un jove s'iniciï en el consum de tòxics, no implica necessàriament que acabi sent drogodependent. Cal valorar quina relació estableix amb les drogues, quines motivacions té per consumir-les i com ha integrat aquest consum en el seu dia a dia.

La pressió de grup és un element important que cal tenir en compte quan parlem de consum entre els joves. Molts d'ells manifesten que consumeixen perquè així estan amb els amics, acompanyats i que no tenen necessitat ni motivació per fer res més.

Si els joves no veuen un problema en el consum, com podem oferir alternatives d'oci que siguin econòmiques, engrescadores, satisfactòries, que englobin al grup d'iguals i on el consum no en sigui component indissoluble?

La informació juvenil, la promoció i el suport de l'associacionisme, la pràctica esportiva i les noves propostes d'activitats per als joves poden ser una solució per evitar o reduir el consum. Els joves d'avui no disposen de gaires alternatives d'oci que no vagin enfocades cap a les discoteques, els bars o les places i relacionades amb el consum d'alcohol, cànnabis, cocaïna, etc.

3. Conclusions

La societat postmoderna ha transformat les drogues en un objecte més de consum: s'ha de reflexionar sobre els nous patrons de consum entre els joves i com els tècnics afrontem aquest nou canvi de paradigma (el nostre posicionament davant aquest fenomen és significatiu a l'hora d'intervenir).

S'hauria d'emfasitzar la prevenció amb l'objectiu de facilitar estratègies que fomentin en el jove el desenvolupament de factors de protecció que l'ajudin a oposar-se a la temptació i, que, per tant, hi hagi resistència a l'aparició de problemes relacionats amb el consum. Caldria promoure programes i activitats creatives i imaginatives on no calguin diners i que sorgeixin de la mateixa iniciativa dels joves.

Cal doncs entendre que l'explicació del consum en el jove no només es pot explicar o analitzar tenint en compte factors estrictament personals, s'imposa la necessitat d'una mirada més global i contextualitzada.

4. Decàleg d'actuacions mínimes

1. Identificar els hàbits o patrons de consum.
2. Valorar els factors de risc i de protecció del noi d'acord amb els diferents àmbits que l'envolten.
3. Acceptar la situació actual del jove davant el consum.
4. Potenciar el diàleg i la comunicació oberta en relació amb el consum per provocar canvis.
5. Confrontar la conducta problemàtica perquè entri en oposició amb el projecte de vida futur que el jove es plantegi.
6. Rebatre racionalment els arguments a favor de mantenir el consum que el jove dona.
7. Reforçar habilitats i recursos personals del jove perquè se senti capaç d'assumir i emprendre el canvi.
8. Crear un pla de treball adaptat a les necessitats del jove i que prevegi el consum com a eix d'intervenció bàsic.
9. Aplicar programes específics creats pels TMO.
10. Derivar a entitats de la xarxa de salut pública i/o xarxa social.

5. Dades quantitatives

Al fòrum hi han hagut 10 respostes i 138 lectures.